

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Rob de Graaf
Titel	Rinus
Jaar	1987
Uitvoering	Nieuw West / Marien Jongewaard

Copyright (C) 1987 by Rob de Graaf

RINUS

rob de graaf

RINUS Hallo...

Dag schatten...

Hoerenkindjes van me...

Lekkere dozen...

De dochter van een god ben ik, dat kan je zeker wel zien

Euterpe, word ik genoemd, of Thalia

Melpomene, Calliope...

Weet ik het...

Ze hebben me te pakken gehad

Maar kapot krijgen ze me niet, want ik ben de dochter van
een god

Ja...

Ben ik te verstaan?

De tanden hebben ze me uit mijn bek geslagen, of ze zijn
gewoon weggerot, dat kan ook...

Ben ik nog steeds te verstaan?

Een verhaal ga ik vertellen

Een verhaal...

Over iemand

Ja?

Ik... Ik heb zulke blauwe plekken op mijn benen, en toch
moet ik hier nog de hele avond blijven staan

Ik, de dochter van een god...

Hé, schat... kan ik nou met je mee, of laat je me hier de hele
avond in die regen staan?

Hé, hoe-oe...

Draai je portierraampje nou open...

Voor vijf tienen ga ik met je mee, ja?

Ik heb blauwe plekken op mijn benen, maar die kan jij niet zien – jij niet, blinde

Ik...

Met mij kan je niks gebeuren, want ik ben Thalia, of Euterpe, en straks mag ik uitrusten bij de zusters in gebouw Stella Maris

Schat...

Ga nou mee...

Dan vertel ik sprookjes en dan kom jij klaar

Want ik herinner me dingen...

En die moet ik allemaal nog vertellen – vanavond

Zie je dit lichaam?

Nee, dan moet je niet meteen naar mijn tanden kijken, of naar mijn haren...

Ik weet wel hoe die er uit zien

Ik weet wel dat je schrikken zou wanneer je mij bij daglicht zou zien

Ik weet wel dat ik stink – ik heb gaten in mijn benen...

Ik zeg: Kijk

Kijk naar dit lichaam

Kijk naar deze schamele bos botten in een zak van vlees

Wat zie je dan?

Is het niet dat je zegt: Ze heeft toch wel iets?

Iets edels?

Iets koninklijks?

Dat komt: ik ben goddelijk
Polyhymnia, dat ben ik
Ik sta boven het gewone, ik bescherm de schoonheid
Kijk naar me en dan zie je het: schoonheid
Mooi lichaam, heb ik, toch?
Mooi geweest, in elk geval...
Voor de schoonheid sta ik hier op straat
Elke avond kan je me vinden, in het portiek tegenover
Mouwes, daar sta ik te wachten op wie die schoonheid van
mij wil hebben

Zie je me?
Dit lichaam, wat daar allemaal in heeft zitten wroeten...
En daarom moet ik veel drinken, om dat allemaal weg te
spoelen
Soms ben ik bang dat ze me wat aandoen, met die smerige
gewoontes van ze – maar dan besef ik dat ik niet te kwetsen
ben
Mijn bloed blijft altijd stromen, en altijd blijft het zuiver
En omdat ik zelf niet kapot kan, heb ik anderen in
bescherming kunnen nemen Zoveel zwakke stakkers met
hun troebel verstand ben ik tegen gekomen...
Ik heb geprobeerd ze te beschermen
Ik heb naar ze geluisterd
Ik heb altijd tegen ze gezegd dat ik ze begreep – en dat was
ook zo
Ik heb ze begrepen

Die dronken mannen met hun waarheden over God en de mensen

Die revolutionairen en stichters van nieuwe religies

Die mannen die wisten hoe je in vijf minuten duizend gulden kon verdienen...

Ik heb naar ze geluisterd, want ik vond schoonheid in hun woorden, en voor de schoonheid leef ik

Zie je ze aan komen lopen, in hun natte regenjassen?

Gebogen ruggen...

Overal hebben ze verstand van, maar bij hun baas zijn ze eruit geschopt, en een dak boven hun hoofd hebben ze ook niet

En ze denken dat ik de enige in de stad ben die net zo diep is afgedaald als zij

Ze weten dat Thalia de deur niet voor ze op slot doet, omdat Thalia daar geen deur heeft

'Heee, vrouwtje', roepen ze me, terwijl ze me vanuit het donker tegemoet komen

'Heee, vrouwtje... wist jij al wat het heilige getal is dat aan alle zonden van deze wereld een einde kan maken?'

'Zeg... vrouwtje... had je al gehoord dat er een drank bestaat die je voor altijd jong kan houden...?'

'Vrouwtje... hebben ze jou al verteld dat de arbeider wordt onderdrukt?'

En ik zeg: Nee, dat wist ik niet...

En ik kijk in het geelgroene lamplicht naar hun korstige lippen en ik luister naar hun woorden, die te zwaar zijn om door henzelf begrepen te worden

Ik bezing u de held

Die lang over de wijde wereld zwierf voordat hij de machtige
burcht verwoestte

Ik vertel u dit verhaal – en ik zal beginnen waar het mij goed
dunkt

Dames en heren...

Aanvang!

Ik ben m'n moeder verloren

Ja – nee ik heb haar nog wel, maar ik ben haar uit het oog
verloren

Uit m'n hart

En dat voel ik

Dat snappen jullie zeker niet?

Dat ik het daar nog over heb?

Ik ben toch volwassen, zeggen jullie zeker?

Ja, dat ben ik ja

En wat dan nog?

Ik heb toevallig wat met m'n moeder

Iets – ik kan niet precies zeggen wat, maar dat heb ik

En toch ben ik haar verloren

Mijn moeder, dat is zo iemand...

Kijk

Ze zegt: Kijk

Moet je kijken

Ik ben – daar heb ik het nou even over – ik ben nog klein

Een klein kind, ben ik nog

't Is lang geleden, maar dat schiet me nu te binnen

Ik ben klein en ik ben veel ziek

En wie heb ik dan om voor me te zorgen?

Ja: mijn moeder

Maar die moeder van mij, die is er niet

Nee!

Die is er bijna nooit

Snap je?

Ik, een klein kind, ziek alleen thuis – en mijn moeder loopt
altijd met kerels over de straat

Die laat zich elke avond vrij houden in een tentje tegenover
Cinema Royal

Lekker, voor mij

Ik, lekker alleen thuis

Dat doet een kind wat, weet je dat?

Dat slaat wonden die nooit meer dicht gaan, ja?

Maar goed, soms is ze er wel...

Soms blijft ze thuis, met haar gebleekte haar, dan zit ze naast
me terwijl ik in bed lig en ze rookt sigaretten uit een pijpje en
ze geeft me chocola...

En dan jank ik

Weet je dat?

Dan jank ik gewoon

En dan zegt ze: Ben je niet blij dat je moeder d'r is?

Op een keer, op een nacht...

Ik kan gewoon niet slapen

Ik ben gewoon bang

Waarvoor, dat weet ik niet, maar ik ben bang
Dat is niet leuk, voor een kind
Een uur en nog langer lig ik wakker in mijn bed
Overal zie ik schaduwen die bewegen en van buiten klinken
de stemmen van mannen die teveel gedronken hebben...
Ik kijk in het donker en ik luister
En opeens houd ik het niet meer uit
Ik sta op, ik loop het huis door en ik zie dat in haar kamer nog
een lichtje brandt
Zachtjes maak ik de deur van de kamer open en ik kijk naar
haar
Wat is ze mooi, in die lichtblauwe nachtpou...
Ze ligt met wijd open ogen in d'r bed en ze rookt
In haar hand heeft ze een glas met een doorzichtig drankje
Ze maakt een gebaar, ik kom op de rand van het bed zitten
Hier, neem maar een slokkie, zegt ze
Maar dat spul brandt in mijn keel, ik krijg er tranen van in
mijn ogen
Moet je weer janken? zegt ze
En dan – dat doet ze anders nooit – dan strijkt ze met een
zachte hand door mijn haar
En ze zegt...
Ik wou, zegt ze, ik wou dat jij nooit geboren was
Als ik jou niet had gekregen, dan was ik vrij gebleven en dan
had ik nog heel wat anders kunnen bereiken dan wat ik nou
heb
Maar ja – je bent er nou eenmaal, daar kan je ook niets aan
doen

Je bent mijn jongen...

Weet je wat je bent?

Je bent mama's kleine pik, dat ben je

Blijf staan!

Ga door!

Blijf lopen!

Luister!

Luister naar mij!

Luister naar hem daar, op z'n kist!

Hij kent de waarheid, de toekomst en de betekenis van de dingen!

Blijf staan!

Luister!

Blijf staan en luister naar hem!

Zijn oog is zwak, maar hij ziet andere dingen dan wij, de gewone mensen!

Hij ziet de grondslag van alle dingen

Hij weet de namen van alle stenen waarmee het huis van onze wereld is gebouwd

Hij wijst die stenen aan en hij benoemt ze: honger en dorst, wraakzucht en afgunst, blindheid en woede, heerszucht en lafheid

Daarvan is ons huis gebouwd – geen wonder dat wij het willen ontvluchten

Maar hij is gekomen om zijn hand op te heffen en om in één klap die kwade stenen te verbrijzelen

En daarom: luister naar hem en kijk naar hem!

Hoor wat hij ons te zeggen heeft, en zie hoe hij zijn daden volbrengt...

Hij komt maar één keer, om ons te verlossen!

Weten jullie hoe het zit?

Ik weet hoe het zit

Ik wist altijd al hoe het zat, maar ik heb het nooit duidelijk kunnen maken

Ik heb lang lopen denken over wat ik doen moest...

Nou ga ik werken op de mensen hun fantasie

Verbeeldingskracht, dat heeft toch iedereen

Als jullie dan niet willen luisteren wanneer ik de dingen gewoon uitleg, gewoon zoals ze zijn...

Dan verzin ik een omweg

Kijk – stel u voor

We zien voor ons...

Een grote stad

Of nee, een kleine stad

Een stadje

Ja?

Zie je het?

Klein en armoedig...

Zo'n stadje waar nooit iets gebeurt...

Een stadje waar de straten altijd donker glimmen, omdat het er elke dag regent...

Aan de rand van het stadje kun je de hoge schoorstenen zien waar grauwe rook uitkomt

Dat is – de fabriek

Laten we zeggen – een glasfabriek

Of, nee, dat is beter: een lijmfabriek

Vismeelverwerkende industrie

Die hele stad en iedereen die er woont ruikt altijd naar vismeel

Zo'n stadje is het, met zo'n fabriek – en alle mannen van het stadje werken in die fabriek, waar ze bij hoge temperaturen zonder ophouden staan te roeren in die grote potten waarin de visgraten worden opgekookt

Elke morgen om half acht stromen al die mannen zwijgend door de poort van de fabriek, en 's middags om vijf uur komen ze er weer uit – moe, en getroost met een karig dagloon

En nu...

Nu gaan we naar een van die hele kleine huisjes, die in de straten van het stadje tegen elkaar aangeleund staan

En in de donkere keuken van dat ene huisje zitten, tegenover elkaar aan een blankgeschuurde houten tafel – een klein meisje en een man

Wat doet die man daar?

Waarom zit hij thuis?

Waarom staat hij niet net als alle anderen te werken, daar in die hete dampen in de grote fabriekshal?

Ik laat ze nu praten, die twee, voor jullie

Dat kan ik doen, want ik heb toch zelf bedacht wat ze zeggen

Het kind:

Maar vader, waarom is het dat ik u hier thuis vind?

Heeft niet allang de sirene geloeid?

Had u niet ginds moeten zijn, bij uw makkers in de fabriek?

De vader:

[berustend]

Nee, kleine meid, naar de fabriek zal ik niet meer gaan

Ik hoef er niet meer te komen

Het kind:

Is al het werk dan gedaan?

Is het af?

De vader:

[met een gekwelde glimlach]

Nee dat niet, werk is er voldoende

De fabriek gaat door

Alleen ik, ik werk er niet meer

Ik...

Ik ben...

Ik mag...

Ach kleine, vraag me toch niet om je dat te vertellen

Hoe zou ik het je uit kunnen leggen?

Ik blijf voortaan thuis, bij jou en bij Moeder

Het kind:

Maar ik wil weten wat er gebeurd is!

Gisteravond heb ik voor ik insliep zulke luide stemmen
gehoord!

En vanochtend waren moeders ogen zo rood!

Wat gebeurt er toch!

Gaat u echt niet meer werken?

De vader:

Ach mijn lieveling, als je het dan weten wil...

Als het zo moet zijn...

Ik...

Wat heb ik gedaan?

Je vader heeft niets anders gedaan dan zijn stem verheffen
En daarvoor moest hij worden gestraft,
anders is het niet!

Je moet weten, lief kind, dat wij, de mannen van de
visfabriek, dat wij het niet gemakkelijk hebben

Altijd ademen we die helse dampen in

En als we niet boven de vaten gebogen staan moeten we op
ijzeren karren de vaten met beenderpulp versjouwen, of de
grote emmers met vismeel...

We worden daar oud voor onze tijd, maar klagen kunnen we
niet

Want overal lopen bazen rond die alles opmerken...

Het kind:

Vader, wat zijn bazen?

De vader:

[sarcastisch]

Wat bazen zijn?

Wat een baas is?

Dat hoef ik je niet uit te leggen, kind, want daar zul je zelf
nog wel achter komen

Een baas is iemand die altijd gelijk heeft, omdat hij dichterbij
het geld zit en dichterbij de macht dan wij, de
werkmannen...

Twaalf jaar al werk ik bij de fabriek

En ik heb alles genomen zoals het kwam...

Want jij moet eten, kleine meid, en je moeder moet een lapje stof kunnen kopen om je aan te kleden...

Twaalf jaar heb ik alles zwijgend aanvaard, de stank en de vermoeienis, de loonsverlagingen en al die kleine vernederingen...

Ander werk is hier in de wijde omgeving niet te vinden...

Het kind:

Vader, vader, waarom trillen uw handen toch zo?

De vader:

Ik ben moe, kind, en ik ben kwaad

Het kind:

Moe?

Nu kunt u zalig rusten want nu blijft u thuis, bij ons

De vader:

Twaalf jaar...

En nooit heb ik mijn stem laten horen

Maar gisteren is het mis gegaan

Je moet weten...

Die vloer daar bij ons in de fabriek, die is glad

En een van mijn kameraden, die net met een partij schelviskoppen loopt, die glijdt uit en komt te vallen

Alles over de grond...

En wat zegt die voorman?

‘Dat is al de tweede keer deze week dat je dat flikt’, zegt-ie

‘Dat is handel waar je mee loopt, kun je niet voorzichtiger zijn?’

Je bent trouwens gisteren ook al te laat gekomen

Weet je wat wij doen?

We gaan het inhouden op je loon...'

Nou, en toen...

Toen...

Het kind:

Wat is er toen gebeurd, vader?

De vader:

[met ingehouden woede]

Toen heb ik alleen maar gezegd:

'Baas', heb ik gezegd

'Baas, dat is niet eerlijk

Die man heeft altijd goed gewerkt, en hij heeft een groot
gezin...

Hij kan dat geld niet missen!'

Nou – en een minuut later stond ik zelf op straat...

[Hij verbergt zijn gezicht in zijn handen]

Het kind:

Als u niet meer gaat werken, vader, hoe zullen wij dan leven?

De moeder:

[die op dat moment binnenkomt; zij draagt een mand met
wasgoed]

Arbeid is het begin en het einde van alle dingen

Het werk is de mens...

De rook uit de schoorstenen van de fabriek is als de traan die
uit het oog stroomt...

Rook, vuur, machines

De massa's der werkende mensen...

Zonder werk kunnen zij niet leven en zonder hun werk kan
de wereld niet bestaan

Machines draaien

Onder de stoomketel gloeit het rode vuur...

Zing een lied voor de werkers!

Met duizelingwekkende snelheid verrichten duizend paar
handen het werk

Ze sjouwen en tillen en vullen, ze slaan en ze schroeven, ze
buigen en verplaatsen en monteren en solderen...

Prijs het lot van de werkers!

Onder hun handen wordt ijzer tot pannen en vaten gevormd
Op hun werkbank worden uit hout de tafels en kasten
getimmerd...

Geef alle eer aan de werkers!

'Jij?'

'Jij hebt 't nog veel te goed'

'Jij weet niet wat het is om echt pijn te hebben, en gebrek'

Dat hebben ze vroeger tegen me gezegd

En dat is me altijd blijven steken

Want ik wist het wél dacht ik

Ik heb altijd geweten wat leed is

Ik heb altijd de pijn van de anderen gevoeld

Ik ben altijd gebogen geweest onder de last die op hun
schouders drukte...

'Jij?'

'Waar heb je 't over?'

'Je hebt toch niks te klagen?'

'Je hebt toch te eten, en te drinken, en kleren aan je lijf?'

Dat bleven ze maar roepen, die mensen die niets van me wisten

En het was niet waar wat ze zeiden!

Het was gelogen!

Ik heb altijd geweten waarover ik sprak!

Maar omdat ze me niet hebben willen geloven zal ik van nu af aan niet meer eten en niet meer slapen

Zodat ze aan me kunnen zien dat ik de honger en de vermoeidheid ken...

En...

Wat nog meer...

Hier, moet je mijn jas?

Ik wil 'm niet meer!

Ik moet 'm niet meer!

Ik wil het koud hebben!

Ik wil zonder jas de winter in!

Hier, wie wil mijn schoenen?

Ik ga een tocht maken

Een lange reis

Dus schoenen heb ik niet nodig

Hier, pak aan...

Geloven jullie nou dat ik het meen?

Nu ik eenmaal weet dat ik naar het oosten ga

Moet ik het ook goed aanpakken

Het mag niet verkeerd gaan

Daar moeten ze begrijpen waar ik het over heb...

En hier in Holland is dat al zo moeilijk...

Over enkele jaren zal zeker het Esperanto-
tijdperk aanbreken

Dan kan ik zonder moeite praten met alle arbeidersjongens
En dan komen we er samen gauw genoeg achter hoe het kan
dat de bazen zoveel van ons stelen...

Wacht maar...

Maar vandaag ken ik nog geen Esperanto

En ik moet toch met ze kunnen praten, met die jongens daar
in Jena en in Leipzig, en in Karlsruhe en Dortmund...

Ik moet leren praten zoals zij!

Ik ben Rinus...

Ich... bin... – Van der Lubbe, aus Holland

Kamerad, Freude, Arbeitsgemeinschaft

Ich liebe das Volk von Deutschland

Die Deutsche Arbeiterjugend ist – ist gut!

Ich – wat kan ik nog meer zeggen...

Ich komme um dich zu helfen!

Die Zukunft aufbauen, wir zusammen!

In Holland...

In Holland haben wir Hunger, ja?

Keine Arbeit für die Männer!

Kein Brot für die Frauen!

Guten Tag, gnädiges Fräulein!

Guten Tag, gnädiger Herr!

Ich möchte Ihnen bitte meine Postkarte verkaufen, ja?

Das habe ich selbst gemacht, zu Hause...

Ich bin aus Holland

Gibt es hier auch Hunger?
Schade... Wir kämpfen zusammen...
Freiheit, Arbeit, Brot!
Rinus, Rinus, Rinus!
Ik ga!
Ik kan het!
Het moet lukken!
Gnädiges Fräulein, gnädiges Fräulein,
ich bin doch der Rinus...

Als je dat nou hoort...
Als je dat nou leest...
Dat is toch allemaal oud
Allemaal allang geweest
Ik zoek
Ik heb mijn hele leven al gezocht
Ik zoek iets nieuws
Zo'n Bach...
Ik bons op de deuren van de Thomaskirche
Om hem wakker te maken
Om hem te vertellen van de nieuwe tijd waarin alles anders
klinkt
'Kommt ihr Töchter, helft mir klagen...'
Wat weet zo'n man daarvan?
Ik zoek nieuwe geluiden
Ik maak een nieuw geluid
Omdat onze eeuw met harmonie niet kan volstaan

Die wantijd van ons heeft wanklanken nodig
Mijn getal is twaalf, heb je dat?
Zing een lied van twaalf tonen en de poort naar een nieuw
licht gaat open
Een terts, een kwart, een kwint – rot op met je systemen
Bij twaalf wordt alles gelijkwaardig
Dat vinden jullie zeker te moeilijk, om te begrijpen wat dat
is?
Gelijkwaardig?
Toch is dat waar ik hier voor sta
Ikzelf zal ze opzij moeten duwen met hun oude liedjes, om
hier ruimte te maken voor licht en vernieuwing
'Kommt ihr Töchter, helft mir klagen...'
Ga toch heen
Nieuwe mensen zullen opstaan
Kunstenaars, die de Nacht zullen verklären met hun nieuwe
lied...
Daar wil ik bij zijn!
Laat die pruikendozen maar zitten achter hun spinetten...
Wij gaan de straat op met onze twaalf tonen
Met onze atonale waarheid
Met geluiden die schuren en kraken en openbarsten
Omdat ze gemaakt worden door mensen die het prikkeldraad
en de dood hebben gezien
Mensen die leven met illusies die gestorven zijn
Muziek die liegt, dat willen wij niet meer
Wij willen het rotte gebit van de wereld zien, die kaken waar
de tanden zijn uitgeslagen

Wij willen niet zingen, maar braken
Wij willen dat lied horen waar de angst in door klinkt...
De schrik en de paniek en de armoede...
Het lied van de gebarsten spiegel en de verbrande aarde

Uit het oosten van Europa kwam een muzikantje
Kwam hij uit Breslau?
Uit Allenstein of Insterburg, of uit de streken rond het
Mauermeer?
Niemand die het wist
Niemand die het weten zal
Maar hij was ver, heel ver van huis, de kleine violist
En als hij zijn viool bespeelde dan was het alsof ook die
klanken uit het oosten kwamen
Van over de bergen en voorbij de rivieren
En zijn lied was helder als een stem, die riep: 'Ga mee! Kom,
kom naar ons land in het oosten, waar de aarde zwaar is en de
bossen donker zijn...'
Het muzikantje bezat niets anders dan zijn viool, en de kleren
die hij droeg
Licht was zijn Reisegepäck en langs vele steden kon hij
zwerven
Overal waar pleinen waren en waar gewandeld werd kon men
hem stilletjes zien lopen
Totdat hij een plaats gevonden had om te gaan staan
En dan speelde hij zijn lied uit het oosten
Er werd naar hem geluisterd

De mensen gaven hem wat muntjes
Een stuk brood
Het restant van het maal van de vorige avond...
Speelde hij op een zondag, als de Christenen niet werken
mochten maar hij wel, dan kreeg hij soms wat meer
Of dan werd hij bij hen aan tafel genodigd, omdat ze
barmhartig wilden zijn
Zo leefde de muzikant, de jaren door
Van dorp tot stad en van de stad weer naar een volgend dorp
En het leek of alles goed was
Ook al wist niemand wat hij zelf voor woorden hoorde in de
klanken van zijn lied...
Totdat er een koude lente kwam
En alles plotseling anders werd
Waar hij ook speelde, op de markten, of bij de herbergen of in
de stilte van een lege straat
Nergens kreeg hij nog munten of brood
Gehaast en zonder op de kijken liepen ze hem voorbij, de
mensen die anders altijd naar hem wilden luisteren
Uit sommige dorpen moest hij vluchten, omdat groepjes in
het bruin geklede jongens met stenen naar hem gooiden...
Hij is in die streken nooit meer gezien
De kleine, stille muzikant
Welke boodschap was er verborgen in de woorden van zijn
lied
Welke voorspelling van zijn lot?
'Kom, kom naar het oosten, kom terug naar je geboortegrond
waar de bossen donker zijn en de aarde zwaar is...'

Hij heeft naar die woorden geluisterd, hij moest wel

Hij is teruggekeerd

Hij, die altijd liep, hij is met een trein teruggekomen naar zijn land

Zijn land in het oosten, waar hij zou moeten werken, dat was hem verteld

Niet naar Allenstein of naar Insterburg bracht die trein hem

Niet naar een ander dorp waar hij ooit eerder geweest was

Onbekend was hem de plek waar de trein na veertig uren stilhield

Onbekend was wat hem daar wachtte

Onbekend bleef ook zijn lied

En zonder dat iemand het ooit nog gehoord heeft is hij voorgoed verdwenen

De afspraak was dat we hier samen zouden zijn

Ik en een paar anderen

Welke anderen?

De afspraak was dat we iets zouden ondernemen

Samen

Met wie?

De afspraak was dat er iets moest gebeuren

Maar hoe?

Al die afspraken die heb ik alleen gemaakt

Ik met mezelf

Want als ik moest wachten op anderen die me begrepen

Dan stond ik hier volgend jaar nog, en nog steeds in mijn
eentje
Natuurlijk zijn ze het allemaal met me eens
Als ik zeg dat het nu tijd is om iets te ondernemen
Om onze vijanden en onze vrienden te laten merken dat wij
er nog zijn
'Natuurlijk, Rinus', zeggen ze, 'zo is het en dat heb je mooi
gezegd'
Maar dan, als alles gezegd is, dan gaan zij rustig en tevreden
naar huis
Ik niet!
Ik heb geeneens een huis!
Bij mij gaan ze draaien in mijn hoofd, die woorden
En ik loop en ik loop, en ik denk en ik denk: maar wát dan?
Wat gaan we doen?
Hoe komen zij erachter dat ik hier rondloop?
Dat ik er nog ben, met mijn hoofd vol van gedachten over
hen?
Zij daar, achter hun ramen en hun gordijnen?
Iets doen, iets doen, iets doen...
Rinus, wanneer ga je nou eens wat doen, zeg ik tegen mezelf
En ik ga niet zitten, nee...
Ik ga niet zitten want daarvoor is het te koud
En bovendien: ik wil ergens heen
Waarheen?
Wat doe ik hier?
Er schiet me van alles te binnen
Over hoe ik hier ben gekomen

Mijn reis naar het oosten

De krantjes die ik gelezen heb en de krantjes die ik verkocht heb – Hier, wil je mijn schoenen? –

Die dingen die ik heb gedaan omdat ik dacht dat ik wist wat ik wilde...

Ik heb een hoge stem opgezet

Ik heb gesprongen en me aangesteld

Alleen maar om de aandacht te krijgen

En als dan eindelijk zo'n groepje van die mensen me stond aan te kijken op zo'n plein, dan wist ik vaak niet meer wat ik nou had willen zeggen

De woorden die ik uitsprak, die verpulverden tot enkel letters, tot enkel doffe klanken, terwijl ik ze uitsprak
Vrijheid?

Gelijkheid?

Rechtvaardigheid?

Ik wist eigenlijk niet wat ik zei

En ondertussen was er hier in mijn hoofd steeds iets dat zei:

Rinus, doe iets Rinus, d'r moet wat gebeuren

Rinus, ze wachten op jou

Rinus, ze kijken naar jou...

Nu ben ik opgehouden met praten tegen de mensen

Ze luisteren wel, of ze doen alsof ze luisteren

Maar daarna doen ze niks en dat wil ik niet langer aanzien

Alleen loop ik nu over straat

Ik zie de sterren tegen de winterhemel en ik weet dat ik iets doen moet

Ik, alleen

Ik volbreng mijn daad; miljoenen zullen het licht zien – zo
stel ik het me voor

Ik zie een muur – maar door geen muur laat ik me
tegenhouden

Er staat een hek – ik ben er al overheen

Daar is die blinde gevel

Die gevel van het huis van de blinden, die niet zien wat voor
onrecht er onder hun ogen wordt uitgedacht

Dit is het huis dat licht nodig heeft!

Ik wil licht, leven, warmte, beweging brengen in die koude
hoge zalen

Ik wil er in!

Ik maak een gat en ik ga er naar binnen!

Dieses Haus zu schützen...

Dieses Haus zum Brennen lassen!

Miljoenen zullen weten wat ik bedoeld had

Miljoenen die mijn woorden niet begrepen zullen voor deze
daad niet ongevoelig zijn

Miljoenen...

Ik hoop het en ik verwacht het

Want als die miljoenen het licht zien, dan is er voor hen met
hun macht hier niet veel meer te redden

Rinus, nu moet je iets doen...

Trek die kleren uit

Steek die kaars aan

Loop door die kamers en die gangen en die zalen...

Dieses Haus ist zu schützen...

Hier, gnädiges Fräulein, hier, gnädiger Herr

Wollen Sie mein Feuer sehen?

Was machen Sie davon?

Das wird kein Ende mehr geben

Das wird für immer ein neues Beginn

Ja, das habe ich gemacht, ja

Ich, der Bringer des Lichtes!

Rinus, je moet lopen...

Je moet harder lopen, Rinus, want dit huis is groot!

Niet omkijken

Niet luisteren naar die stukken hout die al beginnen af te breken en dat glas dat springt

Ik weet wat ik doe

Ik weet waar ik heen moet

Ik laat ze zien dat geen muur overeind blijft als wij het niet willen

Wij?

Ik!

Ik sta hier alleen

Ik loop hier alleen

Ik heb dit allemaal afgesproken met mezelf alleen en met niemand anders

Ja... Ja...

Daar heb je mij weer, ja

Ik, de dochter van allerlei goden was ik, ja

Ik weet niet van wie allemaal

Met mij gaat het steeds beter, dank u, ja

Ik heb weer genoeg voor vanavond en nou ben ik warm van binnen

Ik, ja

Ik ben nog altijd de dochter van een god

Maar nou moeten jullie even luisteren, want dat weten jullie nog niet:

Ik ben ook nog een moeder

Ik, Polyhymnia, Euterpe, Calliope, noem ze maar op

Ik heb op een koude dag in de herfst een kind gebaar, dit kind – mijn jongen

Hij is m'n lot en hij is m'n zegen geweest –

Rinus

Ik moet voor hem z'n verhaal vertellen, want zelf komt hij niet meer uit zijn woorden, hij houdt z'n kop dicht

Hij heeft wel gepraat, ja

Hij heeft gesproken

Maar toen niemand luisterde

Toen niemand wilde begrijpen waar die warmte en dat licht vandaan kwamen en wat hij daar nou eigenlijk mee bedoeld had

Toen is-ie daar gewoon mee opgehouden

Met uitleggen

En nou ben ik het die met mijn stem voor hem praat

Ik, ik ben overal

Ik kan niet kapot

Ik heb een stem die nooit zwijgen zal en vleugels die me weg zullen dragen van deze muur, waar ik elke avond sta te kleumen

Om mij hoeft niemand zich zorgen te maken
Maar om die jongen...
Die jongen is zwak
Die jongen die weet niet meer wat hij nog doen kan
Hij wil leven, ja?
Leven
Maar dat zal hem niet gegund zijn
Mijn oog, dat verder reikt dan dat van jullie, ziet die nek van
hem al voorover knakken
O, God... O, goden van wie ik het kind ben...
Bekommer je om dat kind van mij...
Hij heeft zijn daad volbracht en nu zit hij daar op z'n bank,
met een lege blik en dove oren
Ik weet dat het niet gebeuren zal, maar toch vraag ik: laat
hem gaan!
Laat hem terugkomen!
Ik, ik zal op hem wachten, hier bij deze muur
Hé... Hé...
Kom nou even hier, ja...
Hé, moet je luisteren...
Heb je een sigaret voor me?
Toe, kom nou even lekker dicht bij me staan, schat...
Ik doe je toch geen kwaad?
Nee, zo'n vrouwtje ben ik niet
Ik heb het alleen maar koud
En als je nou hier komt staan en gewoon naar me wilt
luisteren...
Ik had dus...

Ik bedoel: ik heb gezegd dat ik dus dat verhaal had willen vertellen

Ik kom eigenlijk van de Olympus, wist je dat?

Kan je dat aan me zien?

Zeker wel, hè?

Ik, ik had dat verhaal van m'n jongen

Maar ik ben er niet aan toe gekomen...

Hij heeft het allemaal op zo'n manier gedaan dat ik zag hoe het af moest lopen

Ik heb mijn hoofd in die dunne vleugels van me verborgen, want ik wou het niet zien, nee

En toch wist ik het

Toch wist ik precies wat hij deed

Hoe hij met elke stap dieper afdaalde

En hoe hij tenslotte zou stikken in de as van het vuur dat hij zelf had aangestoken

Dat is wat, hoor, als je altijd alles weet...

Maar dat moeten wij, omdat wij de kinderen van de goden zijn

Ogen als messen hebben wij, die overal door heen steken

Door het verleden en door de toekomst en door de nacht...

Hee, schat, wil je niet?

Vind je het niet lekker dan?

Wat kost het je nou helemaal?

Ik ben van binnen helemaal warm weet je dat?

Als je dat voelt dan vergeet je de rest – kijk nou niet naar mijn haar

Het is laat en ik ben moe...

Die jongen van mij, die heeft het goed bedoeld!

Of...

Ik weet niet precies wat het nou was dat hij wilde, maar hij wilde er in ieder geval iets mee

Voor de mensen, snap je?

De mensen, daar sta ik hier toch ook voor...

Ik kan het je allemaal uitleggen, eerlijk waar

Op een dag, dan zal ik het je verklaren

Ik, Melpomene, Calliope, Euterpe of Thalia,

Ik kan spreken en zingen, ik heb de muziek en het lied

Ik heb de kracht van mijn goddelijke stem, ook als jullie er allang niet meer zijn om te luisteren...

Ik zal spreken...

Maar nou even niet

Nou ben ik moe, weet je...

Het is laat...

Een paar van die kerels, vanavond...

Ik moest wel, weet je?

Ik had dat geld nodig...

Sinds die jongen er niet meer is heb ik het geld nodig om van binnen warm te worden

En om er aan te wennen dat hij daar zit en dat ik hier sta

Weet je...

Die jongen, die wist gewoon dat ik het hier koud had

En daarom heeft hij daar op die nacht voor een beetje warmte willen zorgen

Een beetje hitte en wat licht

Ja!

Dat snap jij niet, maar ik wel, dat die jongen zo redeneert

Ik geloof dat hij terugkomt

Ik zie het niet, maar ik geloof het

Ik wil het geloven

Dat kan jij niet begrijpen, maar ik wel

Ik geloof dat hij terugkomt

Ik geloof niet dat zijn hoofd nog verder voorover knakt, nee...

Hij komt hier terug en dan brengt hij een beetje van die
warmte voor me mee

En dan hoef ik hier niet meer te staan

Dan gaan we samen eerst nog even naar

Stella Maris en dan...

En dan...

Nou ja, dan zijn we met ons tweeën, ik en mijn jongen

Zo moet het gaan

Het wordt al bijna licht, zie je dat?

Nou is het op zijn koudst, hier

Net als het bijna dag wordt

En het is stil...

Zo stil dat je van ver af zijn voetstappen kunt horen

Als hij naar me toe komt

Rinus ging in première bij Nieuw West op
9 januari 1988 in Lantaren/Venster Rotterdam

Concept, regie en spel: Marien Jongewaard

Tekst: Rob de Graaf

Rinus was een productie van F ACT, Rotterdam

Rob de Graaf (1952) werkt als tekstschrijver al sinds 1978 samen met theatermaker Marien Jongewaard. Daarnaast heeft hij geschreven voor andere gezelschappen, waaronder Dood Paard, Keesen&Co en Roy Peters/De Gemeenschap. Voor zijn werk ontving hij de Charlotte Köhler-prijs, de Prosceniumprijs en twee keer de Taalunie Toneelschrijfprijs. Hij geeft les aan de opleiding Writing for Performance van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

www.denieuwetoneelbibliotheek.nl/rob_de_graaf

Toneelwerk o.a.

In die nag – 2012*

Pleinvrees – 2012*

Germanisch depressief – 2011

Freetown – 2010*

Interest – 2009*

Met Joran aan zee – 2009*

Stalker – 2009*

Amateurs – 2008*

Het harde rood van mijn gelijk – 2006

AHAB – 2006

Vrede – 2006

Schuur – 2006*

Love – 2005

Geslacht – 2004

Pony – 2003

Neanderdal – 2001

Ko – 2001

Rob – with a little help from my friends – 2000

Mission Impossible – 1999

Nu zou hij moeten spreken – 1997

2SKIN – 1996

Metamorphosen – Faces of Death – 1995

Les enfants du paradis – 1992

En een kleine jongen zal ze hoeden – 1991

Oost, een experiment – 1991

A Hard Day's Night – 1991

Pavlov – 1990

Lever – 1990

Pygmalion – 1989

Rinus – 1987*

We hebben je op het toneel gezien. Je stond daar maar en je deed niets – 1978

* Deze teksten verschenen eerder in de reeks van De Nieuwe Toneelbibliotheek (# 7/8, 17, 30, 62, 71, 107, 134 en # 140)

De Nieuwe Toneelbibliotheek geeft sinds 2009 toneelteksten en vertalingen uit van Vlaamse en Nederlandse hand. De bibliotheek groeit gestaag. De zakboekjes zijn te koop op de website, in boek---winkels, in theaters en uit een boekjesautomaat, maar goedkoper nog via een *abonnement*. Een abonnement is te bestellen op:

www.denieuwetoneelbibliotheek.nl